

## Εισαγωγικό Σημείωμα

Στο 7ο τεύχος της *Κριτικής Εκπαίδευσης* (Μάρτιος 2026) δημοσιεύονται έξι κείμενα, κατά αλφαβητική σειρά των επωνύμων των συγγραφέων τους.

Η Ασημίνα Ανδρικού αναλύει τις θεωρητικές αφητηρίες και την πρακτική εφαρμογή εκπαιδευτικού προγράμματος που υλοποιήθηκε το σχολικό έτος 2024-2025 σε Δημοτικό Σχολείο με θέμα το Ολοκαύτωμα. Βασικοί στόχοι του προγράμματος ήταν η ενεργητική συμμετοχή των μαθητριών και μαθητών με ομαδική εργασία και ανάληψη πρωτοβουλιών, η κατανόηση βασικών ιστορικών εννοιών, η ερμηνεία ιστορικών πηγών, η συνειδητοποίηση των συνεπειών του μίσους, της ανοχής και της αδιαφορίας, καθώς και η καλλιέργεια της κριτικής ιστορικής σκέψης.

Ο Θεόδωρος Βαβίτσας επιχειρεί να προσεγγίσει την έννοια της γνώσης και τη διαφοροποίηση της σχολικής γνώσης από την επιστημονική ώστε να αναδείξει τα σημεία σύγκλισης και απόκλισής τους. Επίσης, συσχετίζει τις μορφές της σχολικής γνώσης με την έννοια της ηγεμονίας, όπως αυτή χρησιμοποιήθηκε από τον Antonio Gramsci, καταλήγοντας αφ' ενός στο ότι το σχολείο επιλέγει εκείνες τις μορφές γνώσης που προωθούν την αναπαραγωγή της υπάρχουσας τάξης πραγμάτων, αφ' ετέρου καθίσταται ένας χώρος αγώνα τον οποίο οφείλουν να δώσουν οι αναμορφωτές παιδαγωγοί, προκειμένου να αντισταθούν στη νεοφιλελεύθερη επέλαση που τείνει να κυριαρχήσει στη δημόσια εκπαίδευση.

Οι Γιώργος Γρόλλιος και Τάσος Λιάμπας εξετάζουν τον ισχυρισμό σύμφωνα με τον οποίο η αξιολόγηση της επίδοσης της μαθήτριας και του μαθητή στα νέα Προγράμματα Σπουδών έχει αλλάξει από αξιολόγηση της μάθησης σε αξιολόγηση για τη μάθηση, που συμβάλλει στην ανάπτυξη κινήτρου για μάθηση και στη σε βάθος κατανόηση. Αντίθετα με αυτό τον ισχυρισμό, η ανάλυση συγκεκριμένων προγραμμάτων δείχνει ότι η αξιολόγηση της επίδοσης είναι καταφανώς κανονιστική, καθώς κάνει να λειτουργεί στην πράξη ομαλά η ατομική ιεράρχηση και διαλογή των μαθητών. Με άλλα λόγια, η αξιολόγηση για τη μάθηση, έτσι όπως παρουσιάζεται στα νέα Προγράμματα Σπουδών, αποτελεί ευφημισμό.

Η Φωτεινή Καλογερογιάννη παρουσιάζει και συζητά τα ευρήματα έρευνας για την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης σε σχέση με

τη διδασκαλία σε πολυπολιτισμικές τάξεις, έρευνας η οποία, επίσης, αναδεικνύει τις απόψεις των εκπαιδευτικών για τη συμβολή της Κριτικής Παιδαγωγικής στη διαπολιτισμική εκπαίδευση. Αυτή η συμβολή θεωρείται ως ιδιαίτερα σημαντική από τους μελλοντικούς εκπαιδευτικούς που αναγνωρίζουν τα οφέλη της Κριτικής Παιδαγωγικής στη διαμόρφωση της Κριτικής Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, η οποία παρέχει τα εργαλεία για τη διεκδίκηση μιας εκπαιδευτικής αλλαγής που εδράζεται στις αρχές της κοινωνικής δικαιοσύνης και της ισότητας.

Ο Βασίλειος Κομπατσιάρης μελετά την ιδεολογική συγκρότηση του κυρίαρχου λόγου με επίκεντρο τον όρο της ποιότητας στην εκπαίδευση, όπως αποτυπώνεται στο νόμο 4823/2021, όρος ο οποίος συνδέεται άμεσα με τον νεοφιλελευθερισμό. Ο έλεγχος για τη διασφάλιση της ποιότητας απαιτεί ειδικούς μηχανισμούς για τη συμμόρφωση των εκπαιδευτικών σε προκαθορισμένα ποσοτικά πρότυπα και ανάλογες διαδικασίες που οδηγούν στην τυπολατρία και στην εξαφάνιση κάθε παιδαγωγικής πρωτοβουλίας, καινοτομίας και δημιουργικότητας στην παιδαγωγική πράξη. Το άρθρο καταλήγει στο συμπέρασμα ότι ο νόμος 4823/2021 συνιστά επιτομή της αυταρχικότητας και της γραφειοκρατικοποίησης, ακυρώνοντας την επιστημονική συγκρότηση και την παιδαγωγική ελευθερία των εκπαιδευτικών.

Ο Αλκίνοος Νάτσης ερευνά, αρχικά θεωρητικά, τη δυνατότητα του ακτιβισμού να λειτουργήσει ως ένας δυναμικός, ανεξάρτητος, μη κρατικά ελεγχόμενος φορέας διάχυσης της Απελευθερωτικής και της Κριτικής Παιδαγωγικής σε κοινότητες, κοινωνίες και χώρες που συγκροτούνται κυρίως από καταπιεζόμενους/ες και εκμεταλλευόμενους/ες. Στη συνέχεια, ο συγγραφέας παρουσιάζει μια μελέτη περίπτωσης που πραγματοποίησε με στόχο να απαντηθούν ερωτήματα τα οποία αναφέρονται στην εφαρμογή της Απελευθερωτικής Παιδαγωγικής του Paulo Freire και της Κριτικής Παιδαγωγικής από ακτιβιστές-εκπαιδευτές στο Νεπάλ.